

תקציר

מחקר זה עוסק בשיעור התערבותם של בתי המשפט לעניינים מנהליים בישראל בהחלטות של רשויות המדינה, בארבעה תחומים שונים, המייצגים את התנהלות בתי המשפט לעניינים מנהליים בכללותה. השערת המחקר הראשונה היא שיש לצפות לשיעור התערבות גבוה יותר משיעור ההתערבות המצוי והמקובל בעולם, וזאת לאור השיח הציבורי בישראל, ממנו עולה ששיעור ההתערבות של הרשות השופטת בניהול ענייני המדינה, בישראל, גבוה. השערת המחקר השנייה היא ששיעור ההתערבות יהיה דומה בתיקים מסוגים שונים.

ממצאי המחקר עמדו בניגוד להשערת המחקר הראשונה ותמכו בהשערת המחקר השנייה. במענה לשאלת המחקר הראשונה, נמצאו שני אומדנים שונים למידת ההתערבות כאשר הראשון נעשה על פי הסיווג הרשמי שהתקבל מהרשות השופטת והשני נעשה על פי קידוד מהותי שפותח לראשונה במחקר זה. שני האומדנים מעט יותר נמוכים מהשיעור המקובל בעולם שתועד על ידי מספר חוקרים כ-30%. כמו כן, המחקר חשף לראשונה כי בית המשפט משפיע על עבודת הרשות אף מבלי להתערב בתיק והוצגו סוגי ההתערבות השונים המתרחשים בתיקים המסווגים ככאלו שנמחקו. המחקר אישש מחקר קודם, בענין אי ההלימה בין שיעורי ההתערבות המדויקים ובין הנתונים הרשמיים וכן בצורך בטיוב הנתונים. בנוגע לשאלת המחקר השנייה, וההשערה כי משתנים חיצוניים אינם מאפיינים תיקים על פי תוצאותיהם, הרי שממצאי המחקר מראים כי משתנים מוקדמים להליך אינם מנבאים את תוצאתו אך משתנים הקשורים להתנהלות הדיונית כגון ייצוג עצמי והסכמות בין הצדדים, וכן סוג המשיבה, מתואמים עם תוצאות ההליך באופן מובהק.

למרות גודלו המצומצם של המדגם, עבודת מחקר זו חושפת לראשונה את שיעורי ההתערבות המדויקים של בתי המשפט לעניינים מנהליים בישראל בעבודת הרשויות המנהליות. מחקר זה תורם במעט לצורך במידע אמפירי על סוגיית הביקורת השיפוטית, אך חשיבותו משתרעת מעבר לסיפוק הנתונים עצמם. חשיבותו בהצגת תמונה מלאה ומדויקת של שופטים מנהליים כמעצבי מדיניות ושל השפעת מדיניות זו על הרשות המבצעת בישראל.